

Avocatura, piesă de muzeu

21 septembrie 2017 | Iulia VUCMANOVICI

Vine un moment în care, în virtutea unei vechi și tot mai exploatate pasiuni, muzeul de artă îți devine a doua casă. L-ai parcurs de câteva ori, dar niciodată nu îl vizitezi ca atunci când știi ce cauți, când ai ceva de urmărit, când știi de la început ce intenționezi să vizionezi. Or, niciodată nu știi mai bine ce intenționezi să vizionezi decât atunci când țintești personalitatea colecționarilor despre care ai avut, între timp, suplimentare și edificatoare lecturi. Drept urmare, niciodată nu asimilezi mai bine esența epocilor, a curentelor și a personalităților reprezentative, decât atunci când vizitezi Muzeul Colecțiilor de Artă din București pentru a privi colecțiile în ansamblul lor, prin filtrul personalității colecționarilor care au ocazionat alcătuirea edificiului cultural găzduit de Palatul Romanit (muzeul este, în definitiv, cel al „colecțiilor” de artă, nu o galerie românească, structurată istoric, precum cea de la Muzeul Național de Artă).

La început, profan fiind, ai perceput un amalgam de tablouri și de mobilier, obiecte de podoabă și o restaurare impecabilă a imobilului gazdă. Apoi, la următoarea vizită și la un oarecare interval de timp, ai căutat pictorii, dar tot i-ai amestecat în gând, deoarece ei s-au repetat de-a lungul sălilor și, oricâtă atenție distributivă te-ai străduit să deții, tot nu le-ai descifrat nici șirul istoric, nici locul, nici curentul, nici influența, nici chiar elementul distinctiv. Ai rămas tot un profan, trăind doar sentimentul de ușurare că ai dus sarcina până la capăt prin parcurgerea muzeului, motiv pentru care te-ai și grăbit să te regalezi cu un *museum gift*, de la *museum shop*.

Dar, după ce faci un periplu al altor muzee (Brăila, Galați, Iași, Fălticeni, Ploiești, București, Constanța, Topalu), după ce citești, după ce descoperi nebanuite detalii și, sedimentându-le pe toate, te întorci la cuprinzătorul și minunatul Muzeu al Colecțiilor de Artă ca la o matcă universală, recapitulativă (chiar dacă ciuntită de ravagiile istoriei, care și-a primit tributul), nu mai cauți fragmentele, artefactele (chiar dacă ele continuă să te încânte), ci ansamblul. Cauți să descoperi personalitatea colecționarului și, prin intermediul ei, rostul artei în viața lui, acea artă care abia atunci capătă sens și în a ta. Povestea lor, a colecționarilor, este sinteza, este desenul de pe spatele covorului, este imaginea de ansamblu de pe capacul puzzle-ului ale cărui piese le vezi risipite. Și abia atunci începi să înțelegi edificiul artei românești.

De aceea, nu trebuie să faci altceva decât să te îmbibi de poveste, adăstând în fiecare sală mai întâi pentru a citi pliantul și a afla detalii despre fiecare colecționar în parte

și despre povestea colecției lui. Abia apoi treci în revistă tablourile colecției fiecăruia, apoi separat mobilele și obiectele decorative de interior, apoi încă o dată tablourile, de această dată făcând exerciții de recunoaștere, apoi încă o dată tablourile, dezinteresat, doar pentru relaxante exerciții de admirație (moment la care paznicul cheamă deja ajutoare, pentru că devii suspect, deși nu în sensul vreunei neobișnuite inițieri proprii, ci al unei conspirative inspecții).

Faci toate acestea emoționându-te pentru povestea fiecărui colecționar în parte: Dona, Simu, Aznavorian, Slătineanu șamd. Abia când pui detaliile cap la cap, când începi să reconstitui fresca epocii lor, când întrevezi păienjenişul relațiilor dintre colecționari și artiști, când descoperi povestea din spatele fiecărui cadru, începi să asimilezi, să înțelegi, să te luminezi și să reconstitui perioada care nu a fost și a ta. Și, totodată, să te întristezi, pentru că, aflând povestea crâncenă a unui Aznavorian, toate obiectele (tablouri, mese, scaune, bijuterii) nu fac altceva decât să evoce o absență. Această absență devine cu atât mai dramatică cu cât obiectele sunt mai alese. Sunt povești teribile, a căror tristețe o resimți cu o acuitate înnoitoare, de ca și cum abia atunci ai privi exponatele pentru o primă dată.

Abia acum descoperi sensul.

Vine, așadar, momentul în care ținta interesului devine cel al istoriei artei, mai mult decât cel al artei propriu-zise. Se întâmplă, atunci, să cauți să afli identitatea colecționarilor, spre a descoperi de ce au colecționat, care au fost criteriile colecțiilor alcătuite de ei și cum au contribuit preferințele lor la evoluția artei plastice românești.

Or, tocmai în acel moment, printre acele venerabile ruine, te întâlnești cu colegi de breaslă, cu foști avocați, celebri, unii morți în pușcăriile comuniste. O primă constatare: ei colecționau, tu faci doar periplul muzeelor. E firesc să fie așa, de vreme ce, pe atunci, avocatura era o meserie cu adevărat liberală și de elită, pe când acum e tehnicizată, birocratizată, proletarizată sau, după caz, corporatizată, supusă verificărilor de breaslă mai ceva ca în cadrul gildelor Evului Mediu (profesia se pregătește să aibă, mai nou, inspectori în materie de contributivitate, pentru strângerea colectelor la propria casă de asigurări). De acum, avocatura este tributară nu atât principiilor fundamentale ale drepturilor omului, cât principiului colectivității. Suntem avocați spre a colecta pentru casa noastră de asigurări (pentru pensii, mai exact), nu spre a apăra. Colectăm, nu apărăm, nu ne mai ocupăm cu promovarea dreptății și drepturilor omului, așa cum pe vremuri, mai mult siliți decât silitori, strângeam sticle și borcane. Și maculatură. O putem face și acum, de vreme ce avocatura a devenit tot mai puțin o meserie a pledoariei, așadar a cuvântului rostit. În definitiv, prin maculatură scrisă se poate cere judecata în lipsa părților. Este o realitate incontestabilă: înaintea oricărei opinii orale (în măsura în care opinia

există), instanțele cer totul în scris: precizări la precizări, răspunsuri la precizări și precizări precizatoare la precizările adversarilor iar noi, la rândul nostru, speculăm lipsa acestora, în raport cu adversarul, pentru o dispută procedurală lipsită de orice șansă pe fond (mai ales atunci).

Așadar, am depășit epoca post-decembristă, cea din 1989 până în 2007 și am intrat în epoca post-integraționistă, de după 2007. De atunci, ne-am aliniat de la norme și *acquis*-uri. Pentru că primii care au făcut-o au fost magistrații, creând un infernal sistem de admitere și promovare în magistratură prin intermediul INM, am creat și noi INPPA. De atunci, nu ne mai oprim. Europeanii s-ar mira să afle că nu ne mai considerăm apărători, ci contribuitori (contribuabili oricum eram, la stat). Sau poate așa e și în Germania și Franța?... Dacă și acolo există inspecții în materie de contributivitate la organele profesiei, cu atât mai recomandabilă devine retragerea în muzeu, printre exponate.

De acolo de unde se ajunge, cum spuneam în lunga introducere, la colecționari și, astfel, la vechii, mari avocați. Tot la ei, cum s-ar spune... La Hurmuz Aznavorian, printre alții, care a fost atât avocat, cât și om public (ba chiar referent al Codului Penal al lui Vintilă Dongoroz), dar și colecționar și expert în artă plastică, atestat prin certificat. A avut o soartă grea. Merită aflată întreaga poveste a vieții lui și vizitata colecția donată statului, din care au rămas doar 36 de piese din cele 300, ca urmare a jafului ce a urmat persecuțiilor politice la care a fost supus în anii comunismului (a murit condamnat, în închisoarea din Botoșani, fiind înmormântat la groapă comună, tocmai în țara pe care, armean fiind, a ales-o spre a se salva, fugind de persecuțiile religioase ale fostului Imperiu Otoman, pe teritoriul căruia se născuse – Turcia actuală). A luptat în al doilea Război Balcanic și în Primul Război Mondial, și-a pierdut doi frați la Mărășești, a refuzat să facă parte din guvernul liberal al lui I.G. Duca din modestie (considerând că nu se născuse român, pentru a merita asemenea onoare), apoi a fost trimis la Canal, ulterior în domiciliu forțat și, în final, condamnat la alți 25 de ani de muncă silnică, murind în 1961. Căutându-i scrierile (Hurmuz Aznavorian – *“Exceleța legii”*), dau peste următorul citat al fiicei lui, Rodica:

„În ’46 – ’48 (Hurmuz Aznavorian) a pledat în procesul criminalilor de război, foști miniștri antonescieni din timpul războiului, pe funcție de tehnicieni, toți profesori universitari, toți alcătuind crema intelectualității române și, în genere, <mobilizați> în acele funcții, „nepolitic”, în acea perioadă cruntă de război. Tata intrase în proces pentru Fințescu și Cancicov. În cazul profesorului de la Drept, Fințescu, tata a bătut monedă tare pe faptul că acest ministru (deci partizan ai războiului antisovietic) își dăduse demisia din guvern de 12 ori, în cele câteva luni în care funcționase. Evident, tot lotul a fost condamnat și, la începutul lui ’48, pornește recursul. În ziua

respectivă, la ușa de intrare în Tribunal, un control alcătuit din „băieți buni” îi verifica pe toți avocații ce vroiau să intre, dacă au plătit contribuția la Barou. Această contribuție era ridicolă. Majoritatea avocaților o plăteau odată la doi-trei ani. Au băgat mâna în buzunar să o plătească pe loc, dar „băieții” au spus că această operație trebuie să se facă la sediul respectivului barou. Acolo se văruia, ca să vezi! Și nu era prezent nici un funcționar care să primească banii. Tata s-a pomenit a fi singurul ce plătise cotizația la zi, ca de obicei, și a trebuit să îl lase să intre. (...)”

Diferența între cum stăteau lucrurile în materie de colectă la casieria breslei și cum se întrevăd a deveni de acum încolo este uriașă. Deloc surprinzător, însă. Știm foarte bine cum au involuat lucrurile de-a lungul timpului, ne amintim ce constituia această profesie în trecut și ce a ajuns ea să devină, suntem conștienți ce intelectuali de marcă descindeau de pe băncile facultății cu profil juridic și vedem ce se livrează acum: dacă nu direct agramați, atunci roboți ai unor tehnici de memorizare, de înregimentare și, adeseori, de spălare a creierului.

Biblioteca Județeană din Constanța poartă numele unui avocat: Ion N. Roman. Titu Maiorescu a fost avocat. Ion Al. Vasilescu (scriitorul Ion Valjan), la fel. Barbu Ștefănescu Delavrancea, de asemenea. Să continui cu Ionel Teodoreanu, cu Alexandru Brătescu Voinești, cu Mihail Sebastian?... Mai e nevoie?...

Mă opresc, îndreptându-mă către concluzia acestui lung eseu: avocatura a pierdut din erudiție, din prestanță, din statut și chiar din onoare, devenind port pentru refugiați nu întotdeauna onorabili. De mult timp, juriștii nu se mai recrutează dintre elitele societății, ci dintre cei care au adoptat științele juridice ca pe o soluție de avarie (valabil și în cazul studiilor economice). Profesia s-a democratizat în privința accesului în cadrul acesteia și a criteriilor de performanță și de succes. Apoi s-a mercantilizat și s-a tehnicizat. Dar măcar a rămas liberală în spiritul ei. Acum, în schimb, se inaugurează o nouă concepție asupra acestei profesii, al cărei spirit liberal ancestral s-a pierdut, definitiv. Ceea ce urmează după Regulamentul Creanțelor Contributive (care are, drept corolar, tabloul onorariilor miniimale- merit nu a proteja, ci a colecta) este o anti-avocatură: este o funcționărie privată. Suntem în parteneriat public-privat cu instituțiile statului, de la care ne-am inspirat până la inconștiență, pe care îl slujim mecanic și cu obediență, ca să ne putem asigura necesarul pentru colectele profesionale.

Până acum nu am avut timp de principii și nici de spiritul acestei profesii (lasă că nici nu l-am priceput prea bine –o vorbă în plus, am tot crezut că este). Dar, acum, suprimăm principiul însuși al liberalismului profesiei (la ce să-l mai păstrăm, oricum

nu ne mai folosea la nimic). Angajăm avocatura în goana după colecte. O suprimăm cu totul. O punem la dispoziția criteriilor statale, liber legată de mâini și de picioare.

Prin înregimentarea avocaturii în reguli contributive similare celor fiscale și penale ale statului, distrugem ultima urmă de liberalism ce mai rămăsese în această profesie, care nu înțelege că, astfel, își pierde nu doar rostul, ci și credibilitatea. Cum va mai putea pleda, ea, împotriva abuzurilor fiscale ale statului, atunci când ea însăși le va practica în cadrul propriei profesii, în numele principiului contributivității, nou consacrat?...

Mă retrag spre colecțiile de artă și amintirea a ceea ce a fost frumos cândva, inclusiv în această profesie (poate de aceea și scump și suprem plătit, cu viața), observând că avocatura s-a democratizat pentru a sfârși, caricatural, în cea mai proletarizată postură pe care a cunoscut-o vreodată: aceea de a fi mai catolică decât organul fiscal al statului.

Și toate acestea fără ca niciun avocat să crâcnească. Unde este combativitatea avocaților? Spiritul adormit al avocaților va naște monștri. Eu nu voi mai fi, sper, în această profesie, de care începe să mi se facă tot mai frică. Am un mai vechi vis, al istoriei artei. Și o întâlnire culturală, imaginară, cu vechi maestri (ai barei, ai penelului).

Cât despre avocatură: duceți-o mai bine la muzeu, printre exponate. Împăiată este deja.

Avocat [Iulia Vucmanovici](#)